

۳- بازار جهانی لبنیات

(۱)

۱- پنیر
○○○○○○○○○○

پنیر از حیث ارزش غذایی، یکی از فراورده‌های بونظیر لبنی است که در مصرف روزانه زندگی انسان ها جای مهمی برای خودگشوده است. این ماده غذایی منبع مهم پروتئین و کلسیم بوده و دارای مقدار زیادی فسفر، منیزیم، پتاسیم و سدیم است. از انواع ویتامین های A و D و بعضاً " B نیز در آن یافت میشود. لذا می‌توان گفت که پنیر (۱) اهمیت گوشت را داراست و حتی در مواردی به جهت داشتن کلسیم بیشتر نسبت به گوشت، از آن هم با اهمیت تر است. پروتئین ها و چربیهای موجود در پنیر، در مقایسه با سایر مواد غذایی، از ضریب هضمی بالاتری برخوردار می‌باشند. این ماده غذایی حتی برای سالخوردگان که دچار بیماریهای ناشی از کمبود کلسیم می‌باشند، مناسب است و انواع چربی و یاکم چربی آن می‌تواند کلسیم، فسفر و نیز پروتئین مورد نیاز را اینگونه افراد را تامین نماید. صرف نظرا از مزایای فوق، از آنجا که قیمت پنیر در مقایسه با مواد جا نشین نظیر گوشت و یا تخم مرغ، نسبتاً " پائین تر می‌باشد، بموازات افزایش نرخ مواد غذایی یاد شده، مصرف پنیر جای بیشتری در سفره دارندگان در آمد ثابت باز می‌کند. در شرایط کنونی جامعه، که پنیر در الگوی مصرف مردم بیش از پیش اهمیت می‌یابد، جای هیچگونه تردیدی باقی نمی‌ماند که به بررسی نسبتاً " جامع بازار جهانی آن پرداخته شود. آنچه که در پی می‌آید،

(۱) مجله کشاورز، شماره ۹۱، ص ۶۵.

وضعیت بازاری جهانی پنیرراطی سالهای ۸۶-۱۹۸۱ تا حدی نشان میدهد.

تولید

○○○○○○○○○

در سال ۱۹۸۱، رشد تولید جهانی پنیر حدوداً $2/5$ افزایش یافت و به رکورد جدید $11/6$ میلیون تن رسید. در کشورهای اروپائی، که حرکتی در جهت تولید بیشتر پنیر و کاهش میزان تولید کرده آغاز شده بود، تولید پنیر با 4 درصد رشد به میزان $3/7$ میلیون تن رسید. در ایالات متحده آمریکا تولید پنیر مجدداً " افزایش یافت و به $1/9$ میلیون تن، که نسبت به سال ۱۹۸۰ حدوداً $6/5$ درصد افزایش نشان میدهد، رسید. میزان خریدهای تضمینی از کشاورزان، در ایالات متحده آمریکا، به حدود بیش از 492 هزار تن افزایش یافت (در مقابل 313 هزار تن در سال ۱۹۸۰ و 233 هزار تن در سال ۱۹۷۹). میزان تولید پنیر کشورهای اروپای شرقی و نیز کشورهای شوروی، در سال مذکور، کاهش یافت. (۱)

در سال ۱۹۸۲ اگرچه رشد تولید جهانی پنیر نسبت به سال ۱۹۸۱، با نرخ کمتری همراه بود، معذالک در سال مزبور، کل تولید به رکورد جدید $11/8$ میلیون تن که حدود $1/7$ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان می دهد، رسید. در کشورهای اروپائی کل تولید پنیر، $2/5$ درصد رشد در مقایسه با سطح تولید سال ۱۹۸۱، به حدود $3/8$ میلیون تن رسید. تولید پنیر در ایالات متحده آمریکا با 4 درصد رشد، در سال ۱۹۸۲ به $2/3$ میلیون تن افزایش یافت و علیرغم رشد 7 درصد در مصرف داخلی پنیر در سال ۱۹۸۲، ذخائر این محصول در طول سال مذکور، افزوده گشت.

در استرالیا و ژانسون، تولید پنیر به شدت افزایش یافت و به ترتیب با 12 درصد و 33 درصد رشد در کشورهای مذکور، بمقادیر 152 هزار تن و 112 هزار تن

(1) GATT, International Trade, 1981/82 (Geneva, 1982) P.39.

رسید. تولیدپنیر در شوروی با اندکی افزایش به ۱/۵ میلیون تن در سال ۱۹۸۲، ارتقا یافت. در حالیکه در کشورهای رومانی و لهستان طبق تحقیقی که بعمل آمده از میزان تولید پنیر کاسته شده است. (۱)

در سال ۱۹۸۳، اغلب کشورهای اروپای غربی تولیدکننده پنیرنگران این بودند که مبادا با زار فروش با ما زاد عرضه مواجه شود. در کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا (EEC) تولید پنیر صرفاً یک درصد افزایش یافت. در کشورهای غرب اروپا، میزان تولید پنیر در همان سطح سال ۱۹۸۲ باقی ماند. در مجارستان تولید طی سال ۱۹۸۳، ۶ درصد افزایش یافت و در شوروی رشد آن حدود ۴ درصد می توانست مورد انتظار باشد. (۲)

در سال ۱۹۸۵، کل تولید پنیر در کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD) (بجز ترکیه و یوگسلاوی) بالغ بر ۷/۵۲ میلیون بوده است و در سال ۱۹۸۳ به میزان ۷/۷۵ میلیون تن رسیده است. تولید مزبور پس از ۱/۸ درصد در سال ۱۹۸۴ به ۷/۸۹ میلیون تن بالغ میشود. در سال ۱۹۸۴، کشورهای ایالات متحده، آمریکا و فرانسه به ترتیب با ۲/۵ میلیون تن و ۱/۲۷ میلیون تن، مقام های اول و دوم در تولید جهانی داشته اند. در سال مزبور ایسلند، بلژیک - لوکزامبورگ، و ژاپن از جمع کشورهای OECD کمترین میزان تولید را دارا بوده اند. (ایسلند ۳/۱ هزار تن، ژاپن ۱۹ هزار تن و بلژیک - لوکزامبورگ ۴۶/۹

(1): GATT, International Trade, 1982/83, (Geneva 1983) P. 39

(2): Economic Commission for Europe (ECE) Review of the Agricultural Situation in Europe at the end of 1983, Volume II, Livestock, Meat and Dairy Products, (New York: UN Pub, 1984) P. 102.

۳- یازده کشورها عبارتند از: اتریش، بلژیک، کانادا، دانمارک، فرانسه، آلمان فدرال، ایسلند، ایرلند، ایتالیا، لوکزامبورگ، هلند، نروژ، پرتغال، اسپانیا، سوئد، سوئیس، ترکیه، انگلستان، ایالات متحده آمریکا، ژاپن، فنلاند، استرالیا و زلاندنو.

تولید جهانی پنیر در سال ۱۹۸۶ با یک درصد افزایش نسبت به سال قبل
بمیزان ۱۳/۵ میلیون تن رسید. پیش بینی میشد که در سال ۱۹۸۷، نیز
تولید، یک درصد افزایش یا بد. علل افزایش تولید پنیر را می توان در
مواردی از قبیل فقدان بازارهای صادراتی جهت گره و افزایش مصرف
پنیر غیر سنتی جستجو نمود. در کشورهای اروپائی، تولید پنیر در سال
۱۹۸۶ بالغ بر ۴/۲ میلیون تن که تقریباً " معادل سال قبل بوده شد. و
پیش بینی میشد که در سال ۱۹۸۷ با ۲ درصد رشد به میزان ۴/۳ میلیون تن
برسد. در نیمه اول سال ۱۹۸۷، تولید حدود ۲/۶ درصد افزایش یافت .
در استرالیا، میزان تولید پنیر در سال ۱۹۸۶ به حد ۱۶۸/۲ هزار تن که نسبت
به سال قبل ۲/۵ درصد رشد داشت رسید و در ۶ ماه نخست سال ۱۹۸۷، با ۱۲ درصد
رشد نسبت به دوره مشابه سال قبل، بالغ بر ۷۳/۸ هزار تن شد. تولید برای
سال ۱۹۸۶/۸۷ (ژوئیه - ژوئن) با ۳/۹ درصد رشد نسبت به میزان ۱۷ هزار تن
سال ۱۹۸۵/۸۶، در حد ۱۷۶/۹ هزار تن قرار گرفت .

تولید پنیر در کشورهای لاتین در سال ۱۹۸۶ بمیزان ۱۱۱/۹ هزار تن رسید. و این
مقدار نسبت به مقدار سال ۱۹۸۵ حدود ۱۷ هزار تن یا ۷ درصد تنزل یا فتلست .
در سال ۱۹۸۶/۸۷، تولید مزبور با ۱۱ درصد کاهش به مرز ۱۱۳/۲ هزار تن رسید .
همچنین در سال ۱۹۸۶ تولید پنیر در کشورهای بلغارستان (با ۸ درصد)،
آرژانتین (با ۱۹/۷ درصد)، فنلاند (با ۱/۱ درصد)، مجارستان (با ۱/۱ درصد)،
ژاپن (با ۱۵/۷ درصد)، نروژ (با ۵/۸ درصد)، لهستان (با ۱/۸ درصد)، رومانی
(با ۲/۵ درصد)، آفریقای جنوبی (با ۴/۷ درصد)، سوئیس (با ۲/۶ درصد)،

(1) OECD, Milk and Milk Products. Balances in OECD Countries,
1976-1984 (PARIS: OECD Pub, 1986) P.35

واروگوشه (با ۳/۴۶ درصد)، دارای رشد مثبت بوده است. نرخ رشدهای منفی صرفاً^۱ به کشورهای مصر (با ۱ درصد)، سوئد (با ۴ درصد) و اتریش (با ۴ درصد) تعلق داشته است.

تولید پنیر در سال ۱۹۸۶ در ایالات متحده آمریکا، ۴/۸ درصد رشد نسبت به سال قبل (۱۹۸۵) به میزان ۲/۳۹ میلیون تن رسید و انتظار میرفت در سال ۱۹۸۷ تولید در این کشور ۴ درصد دیگر افزایش یابد. در کانادا، تولید پنیر در سال ۱۹۸۶ نسبت به سال قبل ۱۲/۵ درصد رشد یافته و از ۲۰۷/۳ هزار تن در سال ۱۹۸۵ به ۲۳۳/۳ هزار تن در سال ۱۹۸۶ رسید و انتظار میرفت که در سال ۱۹۸۷ از رشد بیشتری برخوردار گردد.

در شوروی، تولید پنیر در سال ۱۹۸۶، در حدود ۸۲۵ هزار تن که نسبت به سال قبل حدود ۴ درصد رشد نشان میدهد، قرار گرفت و در سال ۱۹۸۷ با برنامه ریزی که بعمل آمده میزان محصول پنیر نسبت به سال ۱۹۸۶ مویا است بیشتر شود. در جمهوری دمکراتیک آلمان میزان محصول پنیر در همان حد سال ۱۹۸۵، یعنی ۲۲۵ هزار تن، بدون تغییر باقی ماند. در چکسلواکی نیز چنین وضعی مشاهده میشود، بعبارت دیگر، تولید پنیر در این کشور در حد ۱۹۴ هزار تن ثابت باقی ماند. در مکزیک میزان تولید نسبت به سال ماقبل (۱۹۸۵) حدود ۴۰ درصد رشد یافت و طبق برنامه قرار بود که در سال ۱۹۸۶، ۱۲ درصد دیگر نیز رشد یابد. در برزیل میزان تولید پنیر در حدود ۵۲ هزار تن سال ۱۹۸۵ بدون تغییر باقی ماند.^(۱)

بر طبق آمارهای منتشره از طرف سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد

(FAO)، طی سالهای ۸۱-۱۹۷۹، کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری مجموعاً^۱

(1) GATT, International Dairy Arrangement, The World Market for Dairy Products 1987 (Geneva, GATT Pub, November 1987) P. 32.

۶۳/۹ درصد از کل تولید جهانی پنیر را، که بالغ بر حدود ۱۱/۵۸ میلیون تن بوده است برعهده داشته‌اند. در سالهای بعد، سهم این گروه از کشورهای رشد یافته و به ترتیب شامل ارقام ۶۴/۸ درصد، ۶۴/۶ درصد و ۶۴/۹ درصد در سالهای ۱۹۸۴، ۱۹۸۵ و ۱۹۸۶ شده است. در سالهای یاد شده میزان تولید جهانی پنیر به ترتیب بالغ بر ۱۲/۷۵، ۱۳/۱۵ و ۱۳/۴۰ میلیون تن بوده است. کشورهای سوسیالیستی طی سالهای ۸۶-۱۹۷۹، بطور متوسط سهمی معادل ۲۴/۳ درصد از کل تولید جهانی پنیر را داشته‌اند.

کشورهای در حال توسعه سرمایه‌های طولانی‌مدت مورد بررسی همواره کمترین سهم از تولید جهانی پنیر را داشته‌اند. جدول (۱) و این سهم از متوسط ۱۱/۷ درصد (در سالهای ۸۱-۱۹۷۹) به ۱۱ درصد (در سال ۱۹۸۴) و ۱۰/۸ درصد (در سال ۱۹۸۵) و نهایتاً ۱۱ درصد (در سال ۱۹۸۶) رسیده است. در مجموع، کل کشورهای توسعه یافته‌ها لانه بیش از ۸۷ درصد از کل تولید جهان را در اختیار داشته‌اند و کل کشورهای در حال توسعه تنها حدود ۱۳ درصد را.

جدول (۱) - سهم گروه‌های مختلف کشورها در کل تولید جهانی پنیر طی

سالهای ۸۶-۱۹۷۹

واحد: درصد

سال	۸۱ - ۱۹۷۹ (متوسط)	۱۹۸۴	۱۹۸۵	۱۹۸۶
کل جهان (هزار تن)	۱۰۰ (۱۱۵۸۲)	۱۰۰ (۱۲۷۴۹)	۱۰۰ (۱۳۱۵۴)	۱۰۰ (۱۳۳۹۹)
کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری	۶۳/۹	۶۴/۸	۶۴/۶	۶۴/۹
کشورهای در حال توسعه سرمایه‌داری	۱۱/۷	۱۱/۰	۱۰/۸	۱۱/۰
کشورهای سوسیالیستی	۲۴/۴	۲۴/۱	۲۴/۶	۲۴/۱
کل کشورهای توسعه یافته	۸۶/۸	۸۷/۴	۸۷/۶	۸۷/۴
کل کشورهای در حال توسعه	۱۳/۲	۱۲/۶	۱۲/۴	۱۲/۶

مأخذ: استخراج و محاسبه بر مبنای ارقام از سالنامه:

متوسط مصرف جهانی پنیر طی سالهای ۸۳-۹۸۱ بالغ بر ۸/۱۵ میلیون تن بود و با ۱۱/۴ درصد رشد به ۹/۰۹ میلیون تن در سال ۹۸۵ رسید. در سال ۹۸۶ نیز مصرف ۳/۹۰ درصد رشد کرده و بالغ ۹/۴۴ میلیون تن گردید. (۱)

در سال ۱۹۸۰، کل مصرف پنیر در کشورهای OECD (بجز ترکیه و یوگسلاوی) بالغ بر ۶/۷۶ میلیون تن بوده و در سال ۱۹۸۳ به میزان ۷/۴۱ میلیون تن رسیده است. مصرف کشورهای مزبور پس از ۴/۳ درصد رشد، در سال ۱۹۸۴ به ۷/۷۳ میلیون تن میرسد. در سال ۱۹۸۴، کشورهای ایالات متحده آمریکا (با ۲/۷۴ میلیون تن)، فرانسه (با ۱/۱۷ میلیون تن) و آلمان غربی (با ۹۰۵ هزار تن) به ترتیب مقام های اول تا سوم را داشته اند.

در سال ۱۹۸۰، میزان مصرف سرانه در کشورهای OECD (بجز ترکیه و یوگسلاوی) بالغ بر ۹/۲ کیلوگرم در سال بوده است و در سال ۱۹۸۳ به میزان ۹/۹ کیلوگرم رسیده است. مصرف سرانه پس از ۳/۸ درصد رشد، در سال ۱۹۸۴ به ۱۰/۳ کیلوگرم میرسد. در سال ۱۹۸۴، در بین کشورهای OECD، کشورهای فرانسه (با ۲۱/۳ کیلوگرم)، یونان (با ۲۰/۷ کیلوگرم)، آلمان غربی (با ۱۴/۸ کیلوگرم)، بیشترین مصرف سرانه را داشته و به ترتیب مقام های اول تا سوم را کسب نموده اند. در کل، کشورهای اروپائی، نسبت به بقیه کشورهای جهان، از مصرف سرانه بیشتری برخوردار بوده اند. (۲)

میزان مصرف جهانی پنیر در سال ۱۹۸۶ حدود ۴ درصد نسبت به سال قبل بیشتر شد. بجز در چند کشور، تقاضا جهت انواع مختلف پنیر با نرخ ثابتی افزایش یافت و انتظار میرفت که در سال ۱۹۸۷، تقاضای جهانی پنیر بویژه انواع مخصوص آن، بیشتر افزایش یابد.

(1): The World Market for Dairy Products 1987. P.59

(2): OECD, OpCit, P.40

مصرف در کشورهای اروپائی با ۳/۳ درصد افزایش به میزان ۳/۸۸ میلیون تن در سال ۱۹۸۶ رسید. پیش بینی میشود که در سال ۱۹۸۷، میزان مصرف با یک درصد دیگر رشد به سطح ۳/۹۲ میلیون تن برسد. همچنین در سال مذکور میزان مصرف در کشورهای فنلاند (۱۳ درصد) مجارستان (۳/۶ درصد)، ژاپن (۵/۱ درصد)، نروژ (۴/۲ درصد)، لهستان (۴/۳ درصد)، افریقای جنوبی (۹/۸ درصد) و سوئیس (۱/۹ درصد)، افزایش یافت. در کشورهای سوئد و اروگوئه، مصرف به ترتیب ۱/۱ درصد و ۱۴/۳ درصد کاهش یافته است. مصرف پنیر در استرالیا با ۱۳/۷ درصد رشد به میزان ۱۳۲/۵ هزار تن در سال ۱۹۸۶ رسید. در اتریش، کل میزان مصرف افزایش یافت و از ۳۴/۳ هزار تن در سال ۱۹۸۵ به ۳۴/۶ هزار تن در سال ۱۹۸۶ رسید. در کانادا، افزایش میزان مصرف از ۲۱۶/۷ هزار تن در سال ۱۹۸۵ به میزان ۲۴۸/۲ هزار تن در سال ۱۹۸۶، نشانگر ۱۴/۵ درصد رشد می باشد. در ایالات متحده آمریکا، مصرف پنیر با ۵/۲ درصد رشد از ۲/۴۵ میلیون تن در سال ۱۹۸۵ به ۲/۵۸ میلیون تن در سال ۱۹۸۶ رسید.

در شوروی نیز مصرف پنیر افزایش یافت و از ۸۰۹ هزار تن در سال ۱۹۸۵ به ۸۲۵ هزار تن در سال ۱۹۸۶ رسید. یعنی از رشدی بمیزان ۱/۹ درصد برخوردار شده است و پیش بینی میشود که در سال ۱۹۸۷ رشد بیشتری پیدا بد.

میزان مصرف پنیر در کشورهای جمهوری دمکراتیک آلمان و چکسلواکی به ترتیب در سطوح ۲۲۵ هزار تن و ۱۹۴ هزار تن، ثابت باقی مانده و تغییری حاصل ننمود. (۱)

ذخائر جهانی
 ○○○○○○○○○○○○

بطور کلی، میزان ذخائر جهانی پنیر در اول ژوئیه سال ۱۹۸۷ نسبت

(1): The World Market for Dairy Products, P. 33

به سالها قبل ، در سطح پائین تری قرار داشته است و انتظار میرفت که در طول سال ۱۹۸۷ بیشتر کاهش یا بد ، علت عمده این کاهش نیز تقاضای میل میزان ذخائر ایالات متحده آمریکا میباشد . میزان ذخائر پنییر کشورهای اروپایی بخاطر وجود تقاضای قوی داخلی در این قبیل کشورها ، چندان چشمگیر نیست . با وجود این ، در سال ۱۹۸۶ ، ذخائر آنها بعلت رشد کم تقاضا و نیز بروز کاهش در صادرات آنها ، افزایش یافت . در دهم سپتامبر سال ۱۹۸۷ ، میزان ذخائر کل بالغ بر ۱۳۰ هزار تن شد که قسمت عمده آن از نوع پنیر ایتالیایی بود .

در استرالیا ، میزان ذخائر پنییر در اول ژوئیه سال ۱۹۸۷ تا ۸۵/۵ هزار تن افزایش یافت . و بدین ترتیب بمیزان ۵ درصد نسبت به سال قبل بیشتر شد . ذخائر کشور زلاندنو تا حدود ۲۴ درصد تنزل نمود و در ژوئیه ۱۹۸۷ به میزان ۵۵ هزار تن رسید . میزان ذخائر در بقیه کشورهای ایالت ماند و یسا بمیزان خیلی کمی تغییر یافت .

در ایالات متحده آمریکا ، طبق برآوردی که بعمل آمده میزان ذخائر پنییر در اول ژوئیه سال ۱۹۸۷ با ۲۷ درصد کاهش نسبت به دوره مشابه سال قبل به حد ۳۳۱ هزار تن میرسد . برآورد شده بود که میزان ذخائر پنییر در کانادا در سال ۱۹۸۷ نسبت به سال ۱۹۸۶ نیز ۱۲ درصد تنزل نماید .
(۱)

قیمت
○○○○○○○○

در سال ۱۹۸۰ ، از کل ۷۱۱ هزار تن پنیر عرضه شده به بازار ۴۳ درصد به کشورهای جا معا اقتصادی اروپا (EEC) و ۵۷ درصد به دیگر کشورهای جهان تعلق داشت . سهم کشورهای جا معا اقتصادی اروپا در سال ۱۹۸۵ در حالیکه میزان عرضه کل بازاریه ۸۶۰ هزار تن رسید ، به ۴۹ درصد افزایش

یافت و سهم دیگرکشورها با ۶ درصد کاهش به ۵۱ درصد رسید. دلیل بروز چنین تغییری را می‌توان در تحولاتی که در زمینه قیمت محصولات کشورهای EEC اتفاق افتاد، جستجو کرد.

دراویل سی‌تا مبر سال ۱۹۸۴ قیمت پنیر، داچ گودا (Dutch gouda) هر کیلوگرم از ۶/۴۰ - ۶/۳۰ مارک (آلمان غربی) به ۶/۴۵ - ۶/۵۵ مارک (آلمان غربی) رسید. در اکتبر ۱۹۸۵ قیمت‌ها تا حدی به سطح سال قبل برگشتند. قیمت‌های پنیر "ها و ارتی" دانمارک (Danish Havarti) از سی‌تا مبر ۱۹۸۵ تا ژانویه همین سال در حدود کیلوئی ۷/۴۵ - ۷/۳۵ مارک ثابت ماند و از آن به بعد به حدود ۷/۲۵ - ۷/۱۵ مارک کاهش یافت. طی دوره مشابه قیمت‌های پنیر "گودای" (gouda) آلمان غربی از حدود کیلوئی ۶/۴۰ - ۶/۲۵ مارک به کیلوئی ۶/۵ - ۶/۳۵ مارک رسید. ولسی دراویل سی‌تا مبر سال ۱۹۸۶، مجدداً "کاهش یافت و به حدود ۶/۳۲ - ۶/۲۰ مارک رسید. در لیوو و اردن (Leeu Warden) هلند، قیمت‌های پنیر ————— Dutch gouda، در اوت ۱۹۸۵ به ۶/۵۵ کیلوگرم رسید و (۱) یک سال بعد به ۶/۳۵ کیلوگرم تقلیل یافت. (۲)

در سال ۱۹۸۱، قیمت پنیر تمام چرب هلند (Gouda) در محل تولید هر ۱۰۰ کیلوگرم معادل ۶۲۸ کیلوگرم بود و پس از اخذ نرخ رشد هائی معادل ۵/۳ درصد، ۱۲/۲ درصد، ۳ درصد، و یک درصد، به ترتیب در سالهای ۱۹۸۲، ۱۹۸۳، ۱۹۸۴ و ۱۹۸۵ به بالاترین میزان خود یعنی ۶۹۶ کیلوگرم در سال ۱۹۸۵ رسید. در سال ۱۹۸۶، با ۲/۳ درصد کاهش به ۶۸۰ کیلوگرم تقلیل یافت.

در سال ۱۹۸۱، قیمت هر تن پنیر مذکور به دلار آمریکا، معادل ۲۵۱۷ دلار

۱- گلیدر = فلورن هلند = HFL = واحد پول هلند

(2): Food NEWS, 20/24 Oct, 1936. P. 36.

جدول (۲) قیمت‌های بین‌المللی پنیرطری سالهای ۸۷-۱۹۸۵
 واحد : دلار آمریکا درهرتن (فوب)

شرح	۱۹۸۵			۱۹۸۶			۱۹۸۷		
	ژانویه مارس	آوریل ژوئن	اکتبر دسامبر	ژانویه مارس	آوریل ژوئن	اکتبر دسامبر	ژانویه مارس	آوریل ژوئن	اکتبر دسامبر
(۱) پنیر چدار (Cheddar)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	۱۱۵۰	۱۱۰۰	۱۰۵۰	۱۱۰۰	۱۰۵۰	۱۰۳۰	۱۰۵۰	۱۱۰۰	۱۱۵۰
	۱۲۰۰	۱۴۳۰	۱۲۷۰	۱۳۸۰	۱۵۰۰	۱۳۰۰	۱۲۰۰	۱۲۰۰	۱۲۵۰

(۱) - مقداری از فروشهای پنیر گروتر است .
 پائین تر از حد و جدول، صورت گرفته است .
 به قیمت هائیکو

GATT, International Dairy Arrangement, The World Market for Dairy Products 1987. (Geneva: GATT Pub.: Nov 1987). P. 14.

جدول (۲) - سطح حداقل قیمت‌های صادراتی پنیر طی سالهای ۱۹۸۷ - ۱۹۸۰
 واحد : دلار آمریکا درهرتن (فوب)

شرح	اول ژوئیه ۱۹۸۰	اول اکتبر ۱۹۸۱	اکتبر ۱۹۸۶	ژانویه ۱۹۸۵	اکتبر ۱۹۸۷	ژانویه ۱۹۸۷	اکتبر ۱۹۸۷
پنیرهای ویژه	۸۰۰	۹۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۳۰	۱۰۳۰	۱۱۲۰

مأخذ :
 GATT, International Dairy Arrangement, The World Market for Dairy

Products 1987, (Geneva, GATT Pub.: Nov 1987). P. 2.

بوده و پس از کاهش بزمیزان ۷/۱ درصد (در سال ۱۹۸۲)، ۳/۵ درصد (۱۹۸۳) ،
 ۴/۸ درصد (۱۹۸۴) و ۴/۲ درصد (۱۹۸۵) ، مجدداً " افزایش یافته و به بالاترین
 میزان خود طی سالهای ۸۶-۱۹۸۱ یعنی ۲۷۷۶ دلار در سال ۱۹۸۶ میرسد. میزان
 رشد قیمت این نوع پنیر در سال ۱۹۸۶ نسبت به سال قبل ۴/۳۲ درصد می باشد .
 عدم مشابهتی که بین دوروند، طی سالهای ۸۶-۱۹۸۱ مشاهده میشود به
 رابطه بین دلار و گیلدر مربوط است .

در سال ۱۹۸۱، قیمت عمده فروشی پنیر چدار (Cheddar) در ایالات
 و ایسکانسین آمریکا، هر ۱۰۰ پوند معادل ۱۴۵ دلار بود. در سال های ۱۹۸۲ و
 ۱۹۸۳ تا ۸/۴ درصد و ۷/۰ درصد کاهش به ترتیب به ۱۳۸ و ۱۳۷ دلار رسید. در سال
 ۱۹۸۴ مجدداً " افزایش یافته و به میزان ۱۳۹ دلار بالغ گردید. در سالهای ۱۹۸۵ و
 ۱۹۸۶، قیمت پنیرهای مذکور در روند مورد نظر، برای بار دوم کاهش یافته
 و به ترتیب معادل ارقام ۱۲۶ و ۱۲۷ دلار شد. جدول (۴) .

جدول (۴) - قیمت پنیرهای چددار آمریکا طی سالهای ۸۶ - ۱۹۸۱

سال	قیمت به یون ریچ در نیوز											قیمت به دلار آمریکا (متر)
	۱۹۸۱	۱۹۸۲	۱۹۸۳	۱۹۸۴	۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۱	۱۹۸۲	۱۹۸۳	۱۹۸۴	۱۹۸۵	
بهره های پنیر چددار (متر)	۶۲۸	۶۶۱	۶۶۹	۶۸۹	۶۱۶	۶۸۰	۲۵۱۷	۲۷۷۶	۲۷۷۶	۲۷۷۶	۲۷۷۶	۲۷۷۶
بهره های عمده فروشی پنیر چددار (متر)	۶۲۵	۶۵۸	۶۶۶	۶۸۶	۶۱۳	۶۷۷	۲۵۱۴	۲۷۷۳	۲۷۷۳	۲۷۷۳	۲۷۷۳	۲۷۷۳

Source: FAO, FAO Bulletin, 1987, (Rome: FAO, 1987).

ساخته

متوسط قیمت های عمده فروشی پنیر طی سال های ۸۳-۱۹۸۱، هر کیلوگرم بالغ بر ۳/۰۷ دلار آمریکا و ۶/۵۲ کیلوگرم هلند بوده است در سال بعد با ۷۷ درصد کاهش به ۳/۰۵ دلار آمریکا و با ۸/۳ درصد افزایش به ۷/۰۷ کیلوگرم هلند رسید. طی سال های ۹۸۵ و ۹۸۶، قیمت ها به واحد پیول هرد و کشور مذکور کاهش یافت، بطوریکه در سال ۹۸۶ به کیلوگرم ۲/۷۴ دلار آمریکا و ۶/۷۷ کیلوگرم هلند رسید.

طی بررسی که در سپتامبر ۹۸۷ ایبرامون حداقل قیمت های صادراتی بعمل آمد، کمیته پروتکل پنیرهای ویژه تصمیم گرفت که حداقل قیمت های صادراتی (F.O.B) این قبیل پنیرها را از ۲۳ سپتامبر سال ۱۹۸۷ بطور موثر از ۱۰۳۰ دلار به ۱۱۲۰ دلار در هر تن افزایش دهد.

قیمت ها در بازار انواع پنیرها، در سال ۹۸۶ و در تمام طول سال ۹۸۷ به تغییر خود ادامه داد. قیمت های جهانی پنیر چدار (Cheddar) که در سال ۹۸۵ ما بین ۲۰۰ و ۳۴۳ دلار آمریکا (فوب F.B.O) در هر تن در تغییر بود، در اولین دوره سال ۱۹۸۶، بطور جزئی افزایش یافت. بهر حال، در اواسط سال ۱۹۸۶، مجدداً "قیمت ها بعلت فراوانی عرضه پنیر کاهش یافت و به حداقل قیمت های صادراتی مورد توافق نزدیک شد. در اواخر سال مورد نظر، قیمت ها مختصری کاهش یافتند و با لایحه در سال ۹۸۷ مجدداً "رو به افزایش گذاشتند. تقاضا نیز جهت انواع خاصی از پنیر بدنبال افزایشی که در خرید های ایرانوبرزیل حاصل گشت، بطور موثر افزایش یافت. در سومین ربع سال ۱۹۸۷، قیمت های پنیر از نوع چدار (Cheddar) ما بین ۱۱۵۰ و ۱۲۵۰ دلار آمریکا، در هر تن (فوب F.O.B) در نوسان بود.

طبق موافقتنامه گات (GATT) مورخ ۲۷ مه ۱۹۸۸، حداقل قیمت صادراتی

(۲)

برای پنیرهای مخصوص از قرار تنی ۱۱۲۰ دلار به تنی ۱۲۰ دلار افزایش یافت.

(1) The World Market for Dairy Products 1987, P.35.

(2) World Economic Service, No.250, May 27.1986.

در سال ۱۹۸۱، تجارت جهانی نوپنیر به رشد فزاینده خود (با نرخ ۴/۲ درصد) ادامه داد و به میزان کل ۱/۴۷ میلیارد تن، در مقایسه با مقصدار متوسط ۱/۱۸ میلیارد تن در سالهای ۷۸-۱۹۷۶، رسید. صدور پنیر توسط کشورهای اروپایی به کشورهای جهان سوم (که بیش از یک سوم تجارت جهانی پنیر را بر عهده دارند، نسبت به سال ماقبل از رشد کمتری برخوردار بود ولی با وجود این، به رکورد جدید ۳۶۱ هزار تن (با ۱۰ درصد افزایش) رسید. صادرات کشور سوئیس با ۳ درصد رشد به ۶۵ هزار تن افزایش یافت، صادرات کشور ایالات متحده، در مقایسه با سال ۱۹۸۰، حدود ۷ درصد تنزل کرده و به ۹۴ هزار تن رسید، در حالی که کشور ژلاندنو، بیش از ۸ هزار تن پنیر در سال مذکور صادر نمود.

در سال ۱۹۸۲، به نظر میرسد که تجارت جهانی پنیر توسعه چندانی نداشته است و با حدود حداکثر ۳ درصد رشد، به ۱/۵ میلیارد تن رسید. کشورهای اروپایی که جزو کشورهای عمده صادرکننده پنیر در جهان محسوب میشوند، با نرخ ۳/۵ درصد پنیر بیشتری صادر نمودند بطوریکه کل صادرات آنها در سال مزبور به میزان ۱/۱۸ میلیارد تن رسید. این صادرات عمدتاً "به کشورهای عضو و پک و بعضی کشورهای خارجه صورت گرفت."

صادرات کشور ژلاندنو در سال ۱۹۸۲ بدون تغییر در سطح ۸۰ هزار تن ثابت باقی ماند، در حالی که صادرات کشور استرالیا پس از تنزل در سال ۱۹۸۱، مجدداً "با ۳۰ درصد رشد به سطح ۶۵ هزار تن در سال ۱۹۸۲ رسید. بازاریهای عمده فروش پنیر استرالیا، کشور ژاپن و کشورهای عضو و پک بوده اند. صادرات کشورهای سوئیس، فنلاند و نروژ در سال ۱۹۸۲ تقلیل یافت و به ترتیب به حدود تقریبی ۶۲ هزار تن، ۳۳ هزار تن و ۲۰ هزار تن رسید.

(۱)

تجارت پنیر کشورهای اروپای غربی در سال ۱۹۸۲، کاملاً بصورت فعال باقی ماند. کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا (EEC)، که بزرگترین صادرکنندگان پنیر در جهان بحساب می‌آیند، در صادرات خود به نرخ رشد ۴ درصد ناآرام شدند. این کشورها، در بین کشورهای عضو ویک و سایر کشورهای آسیای غربی، بازار فروش عمده‌ای را برای خود کسب نمودند. میزان صادرات این کشورها به کشورهای غیراروپائی حدود ۸ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان میدهد. در شوری، حجم تجارت پنیر بطور قابل ملاحظه‌ای تقلیل یافت. در اروپای غربی انتظار میرفت تجارت در سال ۱۹۸۳، در مقایسه با سال ۱۹۸۲، از فعالیت نسبتاً "کمتری برخوردار گردد". کلیه صادرکنندگان عمده در بین کشورهای جامعه اقتصادی اروپا (EEC)، در سال ۱۹۸۳، در صادرات پنیر رشد داشته‌اند، ولی این رشد عمدتاً "معلول فروش‌های بینا بین خود کشورهای مزبور بوده است. چرا که از میزان تقاضای کشورهای جهان سوم کاسته شد. (۱)

در سال ۱۹۸۰ که کشورهای EEC ۵۱/۵ درصد از کل صادرات جهان پنیر (از مجموع کشورهای EEC و ۱۰ کشور عمده دیگر که جمعاً "صادراتشان بالغ بر ۶۳۹ هزار تن میشد) را در اختیار داشتند، در سال‌های ۱۹۸۱، ۱۹۸۲، ۱۹۸۳، ۱۹۸۴، و ۱۹۸۵ که به ترتیب سهم ۵۲/۶ درصد (از کل ۶۷۵/۱ هزار تن)، ۵۲/۹ درصد (از کل ۷۱۲/۳ هزار تن)، ۵۵ درصد (از کل ۷۱۱/۴ هزار تن)، ۵۷/۴ درصد (از کل ۸۱۷/۳ هزار تن) و ۵۴/۴ درصد (از کل ۷۷۲/۷ هزار تن) را داشته‌اند. (۲)

در سال ۱۹۸۰، کل صادرات پنیر توسط کشورهای OECD (بجز ترکیه و یوگسلاوی) بالغ بر ۱/۳۶ میلیون تن بوده است و در سال ۱۹۸۳ به میزان ۱/۵۹ میلیون تن رسید. صادرات کشورهای یاد شده پس از ۵/۲ درصد رشد، در سال ۱۹۸۴ به ۱/۶۷ میلیون تن بالغ میشود. در سال اخیر، اکثر کشورهای اروپائی

(1): Op. Cit P. 102

(2): FOOD NEWS, 20/24 oct, 1986. ۶۴

عضو OECD، جز کشورهای عمده صادرکننده بوده اند. هلند، آلمان غربی، فرانسه و دانمارک، به ترتیب با ۳۳۹ هزار تن، ۳۵۵ هزار تن، ۲۴۹ هزار تن و ۲۴۳ هزار تن مقام های اول تا چهارم را در صادرات داشته اند. (۱)

تجارت جهانی پنیر، برای دومین سال پیاپی در سال ۱۹۸۶ تنزل کرد و طبق برآورد بعمل آمده، مقدار آن در سال مذکور به حدود ۸۶۵ هزار تن رسید. بعلمت کاهشی که در تقاضای کشورهای خاور نزدیک صورت گرفت، حجم کلی تجارت جهانی پنیر در سال ۱۹۸۶ در مقایسه با سال قبل یک درصد تقلیل یافته البته کاهش مزبور عمدتاً ناشی از پائین بودن میزان واردات توسط کشورهای عضو و یک و دیگر کشورهای در حال توسعه بود. بهر حال، در اواخر سال ۱۹۸۶، در تقاضای وارداتی، بخاطر خریدهای پنیر از نوع فتا (Feta) توسط ایران و ظهور برزیل در بازار پنیر بعنوان خریدار، بهبودهایی حاصل گشت. انتظار میرفت که عرضه جهانی پنیر در طول سال ۱۹۸۷/۸۸ بموازات افزایش تقاضای آن، با ثبات باقیماند.

میزان صادرات پنیر توسط ده کشور جامعه اقتصادی اروپا در سال ۱۹۸۶ به مقدار ۳۷۷ هزار تن بوده که نسبت به میزان سال ماقبل ۷/۸ درصد پائین تر بود. مقاصد صادراتی این کشورها، عمدتاً " کشورهای ایالات متحده آمریکا، کانادا، ژاپن و بعضی از کشورهای خاور میانه، بوده اند. انتظار میرفت که صادرات مزبور در سال ۱۹۸۷ یا ثابت باقی بماند یا اینکه بطور جزئی کاهش یابد. مقادیر تحویلی پنیر کشور زلاندنوبیا ۱۸/۷ درصد افزایش، از ۸۷/۵ هزار تن در سال ۱۹۸۵ به ۱۰۳/۹ هزار تن در سال ۱۹۸۶ رسید که خریدهای کشور ژاپن عمدتاً باعث این افزایش بوده است. این کشور همچنان خواستار صدور پنیر با کیفیتی پائین تر از حد معمول شده است. کشور مزبور طی سالهای ۸۷-۱۹۸۳، با این شرط، حدود ۱۰ هزار تن پنیر را به تعدادی از کشورهای فروخت. صادرات

(۱) اقلامی که در اینجا آورده شده اند با ارقام قبلی هماهنگی ندارد و این بدلیل استفاده دومنبع مختلف می باشد. OECD, OP, Cit. p. 37.

پنیرکشور استرالیا در سال ۱۹۸۶ با میزان ۸/۶۰ هزار تن نسبت به سال ماقبل که بالغ بر ۶/۷۳ هزار تن بود، ۱۷ درصد تنزل نشان میدهد. در سال ۱۹۸۶/۸۷ کل ۲/۵۷ هزار تن صادرات کشور مذکور شامل ۵۰ هزار تن پنیر از نوع چدار (cheddar) و ۷/۲ هزار تن انواع دیگر پنیر بود. پیش بینی شده که صادرات این کشور در سال ۱۹۸۷/۸۸، به حدود ۵/۶۴ هزار تن افزایش یابد. صادرات کشور سوئیس با ۲ درصد تقلیل در سال ۱۹۸۶ به ۲/۶۴ هزار تن رسید و پیش بینی میشود که در سال ۱۹۸۷، میزان صادرات این کشور تا ۲ درصد دیگر تقلیل یابد. میزان تقلیل صادرات در ماه اول سال ۱۹۸۷ نسبت به دوره مشابه سال قبل معادل ۴/۷ درصد بود و از ۹/۲۹ هزار تن به ۷/۲۷ هزار تن رسید. میزان صادرات کشور فنلاند با ۱۱ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۱/۳۳ هزار تن در سال ۱۹۸۶ رسید. در سال ۱۹۸۷ جهت افزایش صادرات، قراردادهای دوجانبه‌ای هم با کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا و هم با ایالات متحده آمریکا، بسته شد.

صادرات کشورهای آرژانتین (با ۴۵ درصد)، نروژ (با ۵/۵ درصد) و اووروگوئه (با ۲۱۳ درصد) دارای نرخ رشد مثبت بوده است. در حالی که کشورهای بلغارستان (با ۳۲/۳ درصد)، مجارستان (با ۸/۲۰ درصد)، رومانی (با ۳۸ درصد)، آفریقای جنوبی (با ۳۵/۸ درصد) و سوئد (با ۱۷ درصد) دارای صادرات با نرخ رندهای منفی بوده‌اند. صادرات کشور لهستان بدون هیچگونه تغییری ثابت باقی ماند.

صادرات پنیرکشور ایالات متحده نیز در سال ۱۹۸۶ نسبت به سال ۱۹۸۵، دچار کاهشی بمیزان ۲۱ درصد شد و از ۷/۱۵ هزار تن به ۴/۱۲ هزار تن رسید. بابرنامه جدید تشویق صادرات مواد لبنی که در فوریه سال ۱۹۸۷ تهیه و تدوین گردید، ۷۳ هزار تن از پنیر چدار (Cheddar) و پنیر آمریکایی جهت عرضه به تعدادی از کشورهای منجمله مصر (بمیزان ۵/۳۳ هزار تن) پیشنهاد شد و دولت آنوا مبر

سال ۱۹۸۷ هیچگونه فروشی بعمل نیامد. همچنین صادرات پنیر کشور کانادا به میزان ۴ درصد کاهش یافت و از ۱۰/۵ هزار تن در سال ۱۹۸۵ به ۱/۰ هزار تن در سال ۱۹۸۶ رسید. صادرات کشور ترکیه نیز با ۱۵ درصد کاهش از ۴۲/۵ هزار تن به ۳۶ هزار تن رسید. (۱)

از واردات کشور ایالات متحده که کشور عمده واردکننده پنیر در جهان بحساب می‌آید، چنین برمی‌آید که در سال ۱۹۸۲ کاهش داشته و به سطح ۱۰۳ هزار تن رسیده است. میزان خرید پنیر در کشورهای جامعه اقتصادی اروپا که شامل رقمی بیش از ۸۷ هزار تن میشود، عمدتاً "از منابع خود این کشورها صورت گرفت، گرچه میزان واردات کشورهای مذکور از کشورهای جهان سوم نیز حدود ۲ درصد افزایش داشته است.

واردات کشور سوئیس در سال ۱۹۸۲، یک درصد افزایش یافته و واردات کشور ژاپن نیز که نسبت به سال ماقبل (۱۹۸۱) ۵ درصد در نشان می‌داد به ۷۵ هزار تن در سال ۱۹۸۲ رسید. (۲)

در سال ۱۹۸۰، کل واردات پنیر توسط کشورهای OECD (بجز ترکیه و یوگسلاوی) بالغ بر ۱/۰۶ میلیون تن شد و در سال ۱۹۸۳ به ۱/۲۲ میلیون تن رسید. واردات این گروه از کشورها پس از ۵/۶ درصد در سال ۱۹۸۴ به ۱/۲۹ میلیون تن بالغ گردید. در سال ۱۹۸۴، کشورهای آلمان غربی، ایتالیا و ایالات متحده آمریکا به ترتیب با ۲۷۲ هزار تن، ۲۶۹ هزار تن و ۱۳۹ هزار تن، مقام های اول تا سوم را در واردات پنیر دارا بودند. (۳)

در سال ۱۹۸۶ میزان واردات پنیر کشور ایالات متحده آمریکا بالغ بر ۱۳۲ هزار تن شد که در سال ماقبل میزان آن ۱۳۷ هزار تن بود. قسمت اعظم واردات این کشور از کشورهای اروپائی، ژلاندنو و فنلاند صورت گرفته است.

(1) The World Market for Dairy Products 1987, P.61.

(2) International Trade, 1931/32, P.41.

(3) OECD Op.cit, P.37.

میزان واردات کشورهای اروپائی، در سال ۱۹۸۶، بالغ بر ۱۰۴ هزار تن بود که ۷/۲ درصد نسبت به سال ما قبل کاهش نشان میدهد و قسمت عمده آن نیز از کشورهای سوئیس صورت گرفته است. بطور مشابه، میزان واردات ژاپن نیز که عمدتاً از کشورهای اروپائی، زلاندنو و استرالیا صورت گرفت—ه، نسبت به سال ۱۹۸۵، یک درصد کاهش نشان میدهد. در سوئیس، واردات پنیر با ۶ درصد افزایش، به حد ۲۱/۳ هزار تن در سال ۱۹۸۶ رسید و در نیمه اول سال ۱۹۸۷ میزان رشد در مقایسه با دوره مشابه سال قبل بیشتر شد و به ۸ درصد رسید. (۱)

بهر حال، طی سالهای ۱۹۸۶-۱۹۸۱، کشورهای پیشرفته سرمایه داری، همواره بیش از ۹۵ درصد از کل صادرات پنیر و کشک جهان و نیز بیش از ۷۷ درصد از کل واردات جهانی این محصولات را دارا بوده اند. جدول (۵) در حالیکه این ارقام بطور متوسط برای کشورهای سوسیالیستی در صادرات برابر ۳/۶ درصد و در واردات برابر ۱/۸ درصد، و برای کشورهای در حال توسعه سرمایه داری (کشورهای جهان سوم) به ترتیب برابر ۱/۲ درصد در صادرات و ۲/۲ درصد در واردات بوده است. این در حالی است که متوسط میزان صادرات جهان، طی سالهای مذکور، بالغ بر ۱/۶۹ میلیون تن و متوسط میزان واردات جهان، طی همان سالها، بالغ بر ۱/۶۴ میلیون، بوده است. ذکر این نکته ضروری است که در سال ۱۹۸۶، در مقایسه با سالهای قبل، در ترکیب سهم وارداتی بر حسب گروه کشورها، تغییر قابل ملاحظه ای صورت گرفته است. در این سال، سهم گروه کشورهای پیشرفته سرمایه داری از ۷۷/۵ درصد (سال ۱۹۸۵) به ۸۰/۶ درصد رسید به عبارت دیگر حدود ۳ درصد افزایش یافته است. سهم گروه کشورهای سوسیالیستی نیز بطور جزئی افزایش یافت و از ۱/۶ درصد به ۱/۸ درصد رسید. بالعکس سهم کشورهای در حال توسعه سرمایه داری، از ۲۵/۹ درصد به ۱۷/۶ درصد رسید و کاهش ۳/۳ درصد

(1): The World Market for Dairy Products 1987, P.63.

برخوردا رشد. با توجه به اینکه در ترکیب سهم گروه کشورهای مذکور، طی سالهای ۱۹۸۶ و ۱۹۸۵ تغییری صورت نگرفته است تغییرات فوق احتمالاً^۱ میان کاهش واردات در کشورهای در حال توسعه سرمایه دار است، جدول (۶).
بهر حال در آینده، روند تجارت جهانی پهنتر می‌تواند از طریق افزایش صادرات آمریکای شمالی و اروپا به کشورهای جهان سوم شتاب بیشتری گرفته و به سطح بالاتری ارتقاء یابد.

جدول (۵) سهم گروه‌های مختلف کشورهای در حال توسعه و کشورهای جهان سوم، طی سالهای ۸۶-۱۹۸۱
واحد: درصد

سال	۱۹۸۱	۱۹۸۲	۱۹۸۳	۱۹۸۴	۱۹۸۵	۱۹۸۶
گروه کشورهای						
کل جهان (هزار تن)	۱۰۰ (۱۵۲۴)	۱۰۰ (۱۵۹۴)	۱۰۰ (۱۶۱۹)	۱۰۰ (۱۸۰۲)	۱۰۰ (۱۷۸۰)	۱۰۰ (۱۷۸۳)
کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری	۹۵/۵	۹۵/۲	۹۵/۲	۹۵/۵	۹۵/۴	۹۵/۵
کشورهای در حال توسعه سرمایه‌داری	۱/۳	۱/۴	۱/۱	۱/۵	۱/۱	۱/۲
کشورهای سوسیالیستی	۳/۷	۲/۴	۲/۷	۴/۰	۳/۵	۳/۳

مأخذ: استخراج و محاسبه بر مبنای ارقام از سالنامه‌های :

FAO, FAO Trade Yearbook, 1985, 1986, (Rome: FAO Pub; 1986, 87).

جدول (۶) - سهم گروه‌های مختلف کشورهای در حال توسعه و کشورهای جهان سوم طی سالهای ۸۶ - ۱۹۸۱
واحد: درصد

سال	۱۹۸۱	۱۹۸۲	۱۹۸۳	۱۹۸۴	۱۹۸۵	۱۹۸۶
گروه کشورهای						
کل جهان (هزار تن)	۱۰۰ (۱۵۰۲)	۱۰۰ (۱۵۲۹)	۱۰۰ (۱۵۷۷)	۱۰۰ (۱۶۹۵)	۱۰۰ (۱۸۱۰)	۱۰۰ (۱۷۴۰)
کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری	۷۶/۹	۷۸/۴	۷۷/۲	۷۷/۱	۷۷/۵	۸۰/۶
کشورهای در حال توسعه سرمایه‌داری	۲۵/۵	۱۹/۷	۲۱/۵	۲۱/۳	۲۰/۹	۱۷/۶
کشورهای سوسیالیستی	۲/۶	۱/۹	۱/۸	۱/۵	۱/۶	۱/۸

مأخذ: استخراج و محاسبه بر مبنای ارقام از سالنامه‌های :

* CURDS
FAO, FAO Trade Yearbook, 1985, 1986, (Rome: FAO Pub; 1986, 87).